

21 848 (R 1400)**Overeenkomst tot oprichting van de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling****Nr. 1**

Ter griffie van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen op 19 oktober 1990. De wens dat deze overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal wordt onderworpen kan door of namens een van beide Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer of door de Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen of van Aruba te kennen worden gegeven uiterlijk op 18 november 1990.

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitters van de Eerste Kamer en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 5 oktober 1990

Ter voldoening aan het ter zake bepaalde in de Grondwet en het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden¹, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, heb ik de eer U hierbij ter stilzwijgende goedkeuring over te leggen de op 29 mei 1990 te Parijs tot stand gekomen Overeenkomst tot oprichting van de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling, met bijlagen (Trb. 1990, 143).²

Een toelichtende nota bij de Overeenkomst treft U eveneens hierbij aan.

De goedkeuring wordt voor het gehele Koninkrijk gevraagd.

Aan de Gouverneurs van de Nederlandse Antillen en van Aruba is verzocht hogergenoemde stukken op 19 oktober 1990 over te leggen aan de Staten van de Nederlandse Antillen en de Staten van Aruba.

De Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen en van Aruba zijn van deze overlegging in kennis gesteld.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H. van den Broek

¹ Art. 91, (1), add. art. XXI, GW; Art. 61, (3), G.W. 1972, en Art. 24 Statuut.

² Ter inzage gelegd op de bibliotheek.

S-AFE
S-INH
S-IZ

TOELICHTENDE NOTA

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 25a, derde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State.

Inleiding

Op initiatief van de Franse President Mitterrand heeft de Europese Raad van 8 en 9 december 1989 in Straatsburg de oproep gedaan een Bank op te richten voor de financiële ondersteuning van de overgang in de landen van Midden- en Oost-Europa van een centraal geleide economie naar een markteconomie. Begin januari 1990 vond de eerste onderhandelingsronde te Parijs plaats, waarbij alle Oosteuropese landen, alle OESO-landen, Joegoslavië, Cyprus, Malta, landen van de Europese Gemeenschap, de Commissie en de Europese Investeringsbank (EIB) aanwezig waren (waar in het hiernavolgende wordt gesproken over Europese Gemeenschap is steeds de Europese Gemeenschap plus de EIB bedoeld). In de loop van de onderhandelingen werd het aantal potentiële aandeelhouders uitgebreid met Zuid-Korea, Liechtenstein, Marokko, Egypte, Israël en onlangs nog Mexico tot een totaal van 42.

Doelstelling en activiteiten van de EBRD

De doelstelling van de EBRD is het ondersteunen van de overgang naar open, op de markt georiënteerde economieën en het bevorderen van het private ondernemerschap in de Midden- en Oosteuropese landen. De activiteiten van de EBRD zullen beperkt worden tot die landen die zich niet alleen committeren aan de principes van een meerpartijdemocratie en een markteconomie, maar deze principes ook toepassen. Struikelblok tijdens de onderhandelingen vormde aanvankelijk de voorwaarde van de toepassing van het principe van de meerpartijdemocratie; vooral de Oosteuropese landen en met name de Sovjetunie hadden bezwaar tegen opneming van dit principe, terwijl met name de Verenigde Staten en Japan daaraan sterk hechtten. De snelle ontwikkelingen in Oost-Europa leidden er echter toe dat tenslotte de Sovjetunie zelf opneming van dit principe in de statuten voorstelde.

Om de doelstelling te verwezenlijken kan de EBRD kort samengevat de volgende activiteiten entameren:

- de EBRD kan, eventueel samen met andere financiers, leningen verstrekken aan particuliere bedrijven en kan tevens deelnemen in het vermogen van particuliere bedrijven;
- de EBRD kan, eventueel samen met andere financiers, leningen verstrekken aan overheidsbedrijven, mits deze marktconform opereren of bezig zijn zich te privatiseren; ook kan de EBRD direct deelnemen in het vermogen van deze overheidsbedrijven;
- de EBRD kan aan overheidsbedrijven die aan bovengenoemde voorwaarde voldoen en aan particuliere bedrijven garanties verstrekken, bijvoorbeeld om een betere toegang van deze bedrijven tot de nationale en internationale kapitaalmarkten mogelijk te maken;
- de EBRD kan advies en kredieten verstrekken voor de aanpassing en vernieuwing van infrastructuur inclusief milieuprogramma's, zo dit nodig is voor de ontwikkeling van de private sector en de overgang naar een markteconomie.

Tijdens de onderhandelingen spitste de discussie zich toe op de vraag of de EBRD zich moest beperken tot activiteiten direct gericht op de private sector of dat een ruimere opzet gekozen moest worden, waarbij tevens leningen aan de overheidssector verstrekt konden worden. De Verenigde Staten en in mindere mate het Verenigd Koninkrijk waren voorstander van uitsluiting van leningen aan de overheidssector. De Oosteuropese landen wilden daarentegen een zo ruim mogelijke opzet van de EBRD. Ook de meeste overige westerse landen, waaronder Nederland, waren voorstander van een ruimere opzet. Als argumenten

golden dat in de Oosteuropese landen gebrek is aan adequate infrastructuur en dat de private sector nog nagenoeg afwezig is. De omvorming tot een op de markt gerichte economie zal daarom zeker in het begin ook veel investeringen ten behoeve van de infrastructuur en de overheidssector vereisen. De Verenigde Staten kon uiteindelijk instemmen met leningen aan de overheidssector, mits deze beperkt zouden worden tot leningen voor ontwikkeling van de infrastructuur ten behoeve van particuliere sector, of leningen om de overgang van staats-bedrijven in particuliere handen te bevorderen. Wel eiste de Verenigde Staten dat de EBRD niet meer dan 40 procent van de leningen, deelnemingen en garanties zal verstrekken aan de overheidssector, dat wil zeggen nationale en lokale overheden, de daaraan gelieerde instellingen alsmede overheidsbedrijven (de bedrijven die bezig zijn zich te privatiseren worden hierbij overigens niet tot deze laatste categorie gerekend). Deze eis is in de statuten opgenomen.

Kapitaalomvang

De omvang van het start-kapitaal zal 10 mrd ECU belopen. Hiervan dient 30 procent te worden volgestort. De overige 70 procent is garantiëkapitaal. Het te storten kapitaal dient in vijf gelijke jaarlijkse termijnen te worden voldaan, waarbij telkens de helft in contanten, en de andere helft in de vorm van niet rentedragende, onvoorwaardelijke promessen op naam. Verzilvering van de promessen vindt plaats naarmate de EBRD middelen nodig heeft voor uitgaven die voortvloeien uit haar activiteiten.

Tijdens de onderhandelingen vormde de kwestie van de waardestandaard een ernstig punt van conflict. Binnen de Europese Gemeenschap was men voorstander van de ECU als waardestandaard. De Verenigde Staten wilde zich echter louter in een van te voren vaststaand bedrag in dollars (de dollar in deze toelichtende nota heeft steeds betrekking op de dollar in de Verenigde Staten) verplichten. Zij stelde anders geen lid van de EBRD te kunnen worden. Japan steunde de Verenigde Staten op dit punt. Uiteindelijk ging de Europese Gemeenschap accoord met de eisen van de Verenigde Staten. Elke lidstaat kan nu kiezen of het zich wil verplichten in ECU's, in dollars of in Japanse Yens. De omrekeningskoers tussen de valuta's ligt daarbij vast als de gemiddelde koers van het laatste kwartaal van 1989 plus het eerste kwartaal van 1990: 1 ECU = \$ 1,166 = Yen 169,8. Zowel het te storten kapitaal als het garantiëkapitaal zal dus bestaan uit een vast aantal ECU's, dollars en Yens, en hun waarde zal fluctueren afhankelijk van de marktcoersen van deze valuta's.

Teneinde een voldoende mate van kredietwaardigheid op de internationale kapitaalmarkt te garanderen, zijn er beperkingen gesteld aan de omvang van de activiteiten van de EBRD. Het totaal aan uitstaande leningen, deelnemingen en garanties mag nooit meer belopen dan het totale kapitaal waarop is ingeschreven plus eventuele winst en reserves (dat wil zeggen een gearing ratio van 1). Bovendien mag het totaal der deelnemingen alleen nooit groter zijn dan het totaal van het te storten kapitaal, winst en algemene reserve.

De toegang tot EBRD-leningen

De deelnemende landen in Midden- en Oost-Europa, te weten de Duitse Democratische Republiek, Tsjechoslowakije, Polen, Hongarije, Bulgarije, Roemenië, Joegoslavië en de Sovjetunie, hebben toegang tot EBRD-leningen mits aan de statutaire voorwaarden is voldaan. De meeste problemen bestonden ten aanzien van de toegang van de Sovjetunie tot EBRD-leningen. De Verenigde Staten, die zelfs het liefst de Sovjetunie niet hadden zien uitgenodigd als lid, wilde de Sovjetunie van EBRD-leningen uitsluiten. De Sovjetunie drong sterk aan op toegang

tot de leningen van de EBRD op gelijke basis als andere Oosteuropese landen. Het uiteindelijke compromis is dat de Sovjetunie «vrijwillig» conform artikel 8 van de statuten de EBRD zal vragen gedurende de eerste drie jaar van het operationeel zijn van de EBRD slechts beperkte toegang te krijgen tot de middelen. De financiële steun aan dat land wordt dan begrensd door de omvang van zijn gestort kapitaal (voor de Sovjetunie is dit 180 mln ECU). Na de drie-jaarsperiode kan de beperking slechts dan worden opgeheven als een gekwalificeerde meerderheid van tenminste drie-vierde van het aantal Gouverneurs met een gezamenlijk stemaandeel van tenminste 85 procent van de totale hoeveelheid stemmen een daartoe strekkend besluit neemt.

Kapitaalverdeling en Bewindvoerders

Binnen de Europese Gemeenschap bestond er van meet af aan consensus over de wenselijkheid van een meerderheid van de Europese Gemeenschap in het kapitaal van de EBRD. Dit meerderheidsbelang van de Europese Gemeenschap werd door de overige potentiële aandeelhouders nooit sterk aangevochten. Na moeizame onderhandelingen werd binnen de Europese Gemeenschap overeenstemming bereikt over de verdeling van de kapitaalaandelen, het aantal Bewindvoerders van de Europese Gemeenschap alsmede de verdeling van de Bewindvoerderszetels. Voor de verdeling van de kapitaalaandelen werd de verdeelsleutel zoals die geldt binnen de EIB gebruikt, met enkele kleine aanpassingen, waardoor de vier grootste landen van de Europese Gemeenschap elk een aandeel van 8,52 procent van het kapitaal krijgen, Spanje 3,40 procent, de Commissie en de EIB elk 3 procent en Nederland 2,48 procent. Al deze leden krijgen een eigen Bewindvoerder. De overige zes lidstaten, die samen 5,04 procent van het kapitaal krijgen, delen samen drie Bewindvoerders, zodat de Europese Gemeenschap in het totaal over 51 procent van het kapitaal en over elf Bewindvoerders beschikt. De verdeling van het resterende kapitaal (49%) over de niet-EG-landen is als volgt: Oosteuropese landen 13,4%, overige Europese landen 11,4% en niet-Europese landen 24,2% (waarbij de Verenigde Staten 10 procent van het kapitaal krijgt, Canada 3,40 procent en Japan 8,52 procent). Elk van deze drie groepen landen krijgt vier Bewindvoerders, zodat het totale aantal Bewindvoerders van de EBRD 23 wordt. Het voorstel van de Europese Gemeenschap om de Raad van Bewind te laten bestaan uit Bewindvoerders die slechts een beperkt aantal malen per jaar vergaderen, om zo de kosten van het toezicht op de EBRD te beperken, werd verworpen: er komt een «resident Board».

Besluitvorming

Als algemene regel geldt dat beslissingen van de Raad van Bewindvoerders met een enkelvoudige meerderheid genomen worden. Voor belangrijke algemene beleidsbeslissingen zal echter tenminste een twee-derde meerderheid van de stemmen van de Bewindvoerders vereist zijn. Bovendien zijn gekwalificeerde meerderheden nodig voor bepaalde beslissingen als kapitaalverhogingen (tenminste twee-derde van het aantal Gouverneurs met tenminste 75 procent van de stemmen), statutenwijzigingen (tenminste drie-vierde van de leden met tenminste 80 procent van de totale stemmen waaronder in ieder geval 2 Oosteuropese lidstaten) en opheffing van de beperking op toegang tot leningen (tenminste drie-vierde van het aantal Gouverneurs met een gezamenlijk stemaandeel van tenminste 85 procent).

Overige punten

Aan het milieu is in de statuten expliciet aandacht geschonken. Opvallend was de eensgezindheid van de potentiële aandeelhouders tijdens de onderhandelingen op dit punt. Eén van de functies van de EBRD is het bevorderen van milieuvriendelijke en duurzame ontwikkeling. Per ontvangend land vindt tenminste één keer per jaar een evaluatie van de activiteiten die relevant zijn voor het milieu plaats. Ondergetekenden zijn van mening dat dit een voldoende waarborg zal geven dat het milieu-aspect adequaat in de activiteiten van de EBRD geïncorporeerd zal zijn.

Met betrekking tot belastingkwesties zij opgemerkt dat in de statuten voor al op aandrang van Nederland een bepaling is opgenomen dat de EBRD-stafleden die door hun eigen autoriteiten worden belast, hiervoor geen compensatie zal worden gegeven. Achtergrond van dit Nederlandse voorstel vormde de situatie bij de Wereldbank, waarbij een dergelijke bepaling niet in de statuten is opgenomen waardoor de Wereldbank zich gesteld ziet voor aanzienlijke extra kosten vanwege de vergoeding die wordt geboden voor de belastingheffing door de Amerikaanse autoriteiten van Amerikaanse stafleden.

Nederlands aandeel en financiële consequenties

Nederland is onder voorbehoud van parlementaire goedkeuring accoord gegaan met deelneming in het kapitaal van de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling ten bedrage van 248 mln. ECU (2,48 procent van 10 mrd. ECU), waarvan 30 procent vol te storten in vijf jaarlijkse termijnen van 20 procent. De verplichtingen kunnen luiden in ECU's, dollars of in Yens. Nederland zal zich hierbij verplichten in ECU's. Lidstaten hebben de mogelijkheid om 50 procent van hun stortingen te voldoen in niet rentedragende, niet onderhandelbare en direct opeisbare betalingspromessen. Nederland maakt van deze mogelijkheid gebruik, waarbij de Nederlandse promessen gedomineerd zullen zijn in ECU. Het totaal door Nederland te storten bedrag bedraagt 74,4 mln ECU. Dit bedrag zal ten laste van het budget voor hulp aan Oost-Europa worden gebracht. Het garantiekapitaal zal pro memorie op de begroting van Financiën (Hoofdstuk IX B) worden opgenomen en bedraagt 173,6 mln. ECU.

Conclusie en aanbeveling

De regering hecht groot belang aan de ondersteuning van het proces van de overgang naar open, op de markt gerichte economieën alsmede aan het stimuleren van het particuliere initiatief in die Midden- en Oosteuropese landen waar concrete stappen zijn gezet in de richting van een pluralistische democratie, respect voor mensenrechten en een marktgerichte economie. Ondergetekenden zijn van mening dat Nederland gebruik moet maken van de mogelijkheid tot deelneming in het kapitaal van de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling. Goedkeuring van het onderhavige Verdrag stelt Nederland tot deze ondersteuning in staat.

Koninkrijkspositie

De regeringen van de Nederlandse Antillen en Aruba beraden zich nog over de wenselijkheid van medegelding. Teneinde het mogelijk te maken dat wanneer de regeringen van de Nederlandse Antillen en Aruba

medegelding wenselijk zullen achten, die medegelding direct tot stand wordt gebracht, wordt de goedkeuring voor het hele Koninkrijk gevraagd.

De Minister van Financiën,
W. Kok

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H. van den Broek

OVERZICHT VAN DE FINANCIËLE GEVOLGEN VOOR DE RIJKSBEGROTING

- A 1 Behoort bij wetsontwerp/nota/brief inzake: Deelneming door Nederland in het kapitaal van de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling, 1990
 2. Ingediend/Ingezonden: .....

- B 1. Omschrijving van het voorstel: .....
 2. Beoogde datum van inwerkingtreding/ingang: .....

C Financiële gevolgen voor de rijksbegroting (in miljoenen guldens)	Begrotingsjaar X (laatst ingediende begroting)	Meerjarenramingen			
		(jaar X + 1)	(jaar X + 2)	(jaar X + 3)	(jaar X + 4)
<i>Uitgaven</i>					
1.1	1990	1991	1992	1993	1994
1.2 Specificatie	17	17	34	34	34
e.v.	.....	.....	.....	.....	.....
2 Totaal	17	17	34	34	34
3 Reeds opgenomen in begroting en in meerjarenramingen	-	-	-	-	-
4 Verhoging/Verlaging t.o.v. begroting en meerjarenramingen	17	17	34	34	34
<i>Ontvangsten</i>					
1.1	.....	.....	.....	.....	.....
1.2 Specificatie	.....	.....	.....	.....	.....
e.v.	.....	.....	.....	.....	.....
2 Totaal	.....	.....	.....	.....	.....
3 Reeds opgenomen in begroting en in meerjarenramingen	.....	.....	.....	.....	.....
4 Verhoging/Verlaging t.o.v. begroting en meerjarenramingen	.....	.....	.....	.....	.....

D De Toelichting op de raming:
 Van de 24800 aandelen waarop Nederland kan inschrijven dient 30% ofwel 7440 aandelen te worden volgestort. Met dit laatste is een bedrag gemoeid van 74,4 mln ECU. Nederland zal de verplichting voortvloeiende uit kapitaalstortingen voldoen in ECU. Hierbij wordt voor de meerjarenraming uitgegaan van de begrotingskoers van 1 ECU = fl. 2,2860 (koers per ultimo 1989). Van het te storten bedrag kan 50 procent worden betaald door deponering van niet rentedragende, niet verhandelbare en direct opeisbare betalingspromessen. Nederland maakt van deze mogelijkheid gebruik. De verzilvering zal naar verwachting niet eerder plaatsvinden dan vanaf 1992. Het te storten bedrag (74,4 mln ECU) zal ten laste van het Budget voor hulp aan Oost-Europa worden gebracht. Het garanti kapitaal zal pro memorie op de begroting van Financiën (Hoofdstuk IX B) worden opgenomen en bedraagt 173,6 mln ECU.

E Compensatie
 .....
 .....

F Prestatiegegevens
 .....
 .....